

Naujienu Antroji Dalis

NR. 809

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXII METAI

J. KLAUSEIKIS

Berkeley — Kalifornijos universiteto ir studentam skirtų bažnyčių miestas

Veikia ten ir lytinės laisvės skelbėjai

Berkeley miestas, kuriame yra Kalifornijos universiteto centras, turi apie 111,000 gyventojų. Mokslo metais čia mokosi apie 27,000 studentų. Miestas dažnai ir vadinamas Kalifornijos universiteto miestu. Bet Berkeley tinka pavadinti ir bažnyčių miestu, nes jo ribose yra įvairių tikybų 95 bažnyčios, 3 sinagogos ir dar 7 maldos namai "temple" ar "seminary" vardais pavadinti. Viso 105 šventiniai.

Seniau statytos bažnyčios išsiskiria iš gyvenamųjų namų savo architektūra, bet nemažai yra bažnyčių, kurios nesiskiria nuo šalia esamų gyvenamųjų trobesių. Vadinasi, gyvenamasis namas pertvarkytas ir įrengta maldos vieta. Berkeley miesto bažnyčios iš kitų miestų bažnyčių skiriasi vienu užrašu, kurio kituose miestuose neužtiksi. Tai reklama: "We have campus minister". O tai reiškia, jog ši bažnyčia turi specialų kunigą studentų sielovadai.

"Arti bažnyčia, toli Dievas"

Liaudies patarlė čia prasminga: studentams bažnyčios pagal pasirinkimą visai arti, bet Dievas toli. Be išimties visų religijų kunigų nusiskundžiama, jog studentai labai neaktyvūs religiniame gyvenime, labai mažas jų procentas reguliariai pamaldas lanko.

Kas dėl to kaltas, yra įvairių nuomonių. Sakoma, jog jau moksle pažengę ir į studijų darbą labai įkibę studentai mažai laisvo laisko teturi. Jie jau ir politiniame, visuomeniniame bei religiniame gyvenime mažiausiai bedalyvauja. Pavyzdžiui, šiandien matematikos studentui jau nebeužtenka mokytis įvairias formules, kaip prieš keliolika metų, bet turi daug laiko universitete prasėdėti ir prie įvairių mašinų — "computerių" ir kt. Universiteto mieste esą sutelkta tikrai gerų kunigų, aukštąjį mokslą baigusiu. Jie seka ir analizuoja studentų gyvenimą ir ieško būdų jų religingumui pakelti.

Kalifornijos universitetas, kaip valstybės mokykla, religinės praktikos universitete neturi. Tačiau kunigai ar rabinai, kurie tik interesuojasi studentais, susilaukia iš universiteto administracijos talkos. Studentų sąrašuose yra įrašoma ir jų religija, o kunigams, kaip ir kitiems interesantams, studentų kortelė su adresais duodama vartoti. Kunigai susidaro jiems rū-

pimų studentų sąrašus ir kviečia dalyvauti pamaldose.

Universiteto aikštėje kasdien veikia savo rūšies "turgus" — išstatyti stalai ir ant jų sukrauta įvairios partinės, politinės ir religinės literatūros, kuri dalinama praeinantiems studentams. Nė komunistinė, nė religinė literatūra čia nedraudžiama. Anksčiau universiteto kieme ir nestudentai galėdavo dalyti literatūrą, galėdavo studentus verbuoti skaitytojais, kviešti į pamaldas ar susirinkimus ir aukas rinkti. Dabar, universitetui nuo pašalinių įtakų valantis, prie staliukų agitatoriais ar verbuotojais gali būti tik studentai.

Studentų unijos name, kurs yra universiteto rajone, yra kambarys skirtas studentų religiniams apdūmėjimams ir jame kai kurios religinės grupės susirenka maldai ar vadinamai religinės rimties valandėlei.

Įvairių religijų kunigai lanko apie universitetą esančias kavinės ar valgyklas ir studentų tarpe privačiais pokalbiais varo apaštalavimo darbą.

žydų liberalėjimas

Nusiskundžia įvairių metodistų, evangelikų ar protestantų kunigai, kad į jų bažnyčias mažai lankosi studentų, bet tuo pačiu nusiskundžia ir žydų rabinas ir katalikų kunigas! O juk šios dvi religijos iš vaikystės žmogų stengiasi įstatyti į griežtų religinių dogmų tvarkomą gyvenimą.

Rabinas Joseph Gumbiner specialioje studijoje sako, kad žydai studentai ne tik liberalėja, bet jų tarpe auga neapykanta konservatyvizmui, ortodoksiskai žydų religijai. Ir tuo liberalėjimu, bei neapykanta, ortodoksinei religijai, esą užsikrėtusių nevien kariasparnių studentų, bet ir dešiniųjų tarpe pasireiškianti senajai religijai neapykanta.

Jaunų žydų studentų antireliginiam nusiteikimui nemažai turi įtakos labai liūdna Antrojo karo istorija: kai Izraelio Dievas žydus apleido ir leido juos Hitleriui žudyti...

Berkeley universitete yra apie 3,000 žydų studentų, bet tik 500 esą prisirašę prie "parapijos". Per didžiausias žydų šventes į sinagogas teatsilanko tik apie 1,200 studentų.

Žydų studentams skirtame vienos "fundacijos" name maitas būdaves ir tebesas paruošiamas "košer", tačiau tik labai

(Nukelta i 2 psl.)

Albrecht Duerer

Piešinys

K. OLEKA

IŠ ATSIMINIMŲ

Grįžimas iš susovietintos Rusijos į nepriklausomą Lietuvą

(Skaityta Zanavykų Klube, Muenchene)

1917 metai buvo lemtingi Rusijos Imperijai ir jos gyventojams. Kovo mėn. karo privarginta kariuomenė nuvertė Romanovų dinastiją, spaudžiusią Rusiją virš 300 metų. Susidarė pirmą kartą Rusijos istorijoje demokratinė vyriausybė su kunigaikščiu Lvovu priešaky.

Lietuvos pabėgėlių delegacija nuvyksta sveikinti kunigaikščio. Pastarasis dėkoja už palaikymą ir siūlo pristatyti sąrašus kandidatų į Vilniaus, Kauno ir Suvalkų gubernatorius, ir tris asmenis į vicegubernatorius, vieną Apeliacinių Rūmų pirmininką ir tris Apygardos teismų pirmininkus. Tačiau, kol buvo tariamasi dėl kandidatų, o tas gerokai užsitęsė, kunigaikštį Lvovą pakeitė Kerenskis. Lvovo pasiūlymai atskrito.

Tad lietuviai sugalvojo šaukti pabėgėlių seimą Petrapily, kuris, susirinkęs birželio mėn., nutarė dauguma balsų siekti Lietuvos nepriklausomybės.

Kerenskiio valdžia į tai nereagavo; per daug buvo užimta karo vedimu su Vokietija ir kitais svarbiais vidaus reikalais. Liepos mėn. Petrapily bolševikai mėgina paveržti valdžią, bet tuo tarpu Kerenskiui pasisekė sukilimą sužlugdyti. Kerenskis vis dar nori kariauti su Vokietija, o tuo tarpu kariuomenė jau nori taikos. Man gyvenant tuo laiku Maskvoje, šalia "Pakrovsky kazarmi" vienu tarpu vietos laikraščiuose buvo patalpinta ži-

nutė, kad Petrapilio garnizonas nebus siunčiamas į frontą. Kaip ir visada, perskaitęs laikraštį, aš atidaviau jį pažįstamiems kareiviams, gyvenantiems Pokrovo kareivinėse. Po kokios valandos ateina pas mane keletas kareivių ir klausia, kodėl Petrapilio garnizonas nebus siunčiamas į frontą. Aš pagalvojęs, pasakiau, kad, tur būt, dėl to, kad garnizonas reikalingas revoliucijos užkariavimams ginti. "Tai koks čia nuopelnas, mes padarytume dešimt perversmų, kad tik baigti karą" — taria vienas iš kareivių. Kai aš panorėjau sužinoti, ar daug kareivių taip galvoja, tai man buvo atsakyta, kad tai nuomonė visų eilinių kareivių ne tik Pokrovo kareivinių, bet ir visoj Maskvoj ir frontuose.

Jau spalio mėn. pabaigoje (seno stiliaus) bolševikai daro naują sukilimą ir jį laimi. Man teko stebėti kovas Maskvoje. Čia Kerenskiio šalininkai galėjo remtis tik karo mokyklos mokiniais — kadetais (turtingesniųjų miestelėnų vaikais), kitos kariuomenės dalys, ypač pėstininkai, užėmė priešingas Kerenskiui pozicijas. Jie užvaldė Maskvą, o kadetai buvo priversti užsidauryti Kremliuje, kur jie buvo apsupti. Kremliaus apgūlimas tęsėsi keletą dienų. Pokrovo kareivinių įgula buvo viena iš pirmųjų, stojusi prieš kerenskininkus. Kadetai, už Kremliaus sie-

(Nukelta i 2 psl.)

BERKELEY...

(Atkelta iš 1 psl.)

mažas žydų studentų skaičius tokio maisto pareikalaujas...

Katalikai studentai turi apie 20 organizacijų

Katalikų studentų Berkeley universitete esama apie 6,000. Veikia apie 20 organizacijų, kuriose studentai katalikai susiskirstę pagal jiems labiausiai rūpinimus klausimus. Vienos rūpinasi religinio gyvenimo reformavimu universitete, kitos susirūpinusios katalikiškosios liturgijos reikalais; kitos katalikų studentų organizacijos kreipiančios dėmesį į kovą dėl civilinių teisių, kovojančios prieš atžagarėvišką senųjų vyskupų ar kardinolų vedamą tvarką, etc.

Vadinamosios Newman Hall redaktorius yra katalikų kunigas John Ritzius. Jis sako, jog katalikai studentai turi Berkeley universitete per daug organizacijų ir tas jėgas suskaldė.

Nežiūrint organizacijų gausumo, kasdieninių mišių lankytojų esą labai mažai: tarp 200 ar 250. Gi visame Berkeley mieste, iš apie 6,000 katalikų studentų, sekmadieniais mišias telanko tik apie 1,800.

Religija, kaip mokslo dalykas studentams

Tiek protestantų, tiek katalikų, tiek ir žydų dvasininkai tyrinėja, kaip pakelti studentų religingumą, sutaria, jog be ko kita, reikia universitete dėstyti religiją, kaip mokslo dalyką.

Tai nebūtų kokios nors religinės praktikos atlikinėjimas, bet grynai moksliniu pagrindu religijos istorijos dėstymas.

Šia kryptimi jau esą kunigų šiek tiek atsiekta: Kalifornijos universiteto Santa Barbara miesto skyriuje jau esanti religijos katedra. Tokį religijos studijų departamentą norima įvesti ir Berkeley universitete. O kad tai būtų padaryta, turi būt veikiami ne vien iš šalies, bet ir pačioje universiteto administracijoje bei profesūroje turi atsirasti noras ar pritarimas tokią katedrą įvesti. Tuo tarpu vilties nėra, bet katalikų "campus minister", kunigas Ritzius, sako, jog per 10 ar 15 metų tai bus atsiekta.

Lytinės laisvės sąjūdis

Kai prieš keletą metų didžioji amerikiečių spauda nukreipdavo savo dėmesį į Kalifornijos universitetą, tai tik daugiausia rasdavo ką gero parašyti. Juk ne kur kitur, kaip Berkeley universitete išrastas radioaktyvus elementas "berkelium" pavadintas. Visa eilė ir kitų mokslinės pažangos atradimų čia atidengta. Dar prieš penketą metų "Time" žurnalas apie Berkeley universitetą rašydamas pažymėjo, jog tai didžiulis, visada jaunas, žibantis, vežlus ir pažangus universitetas. Toks mokslo atžvilgiu ir dabar tebėra, net šiuo metu įvesdamas naujų mokymo metodų.

Bet šįmet, studentų elgesį liudijamas, tas pats "Time" žur-

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MAY 7, 1966

nalas kovo mėnesį viename numeryje iškėlė Berkeley universitete ir kitose mokyklose besantį "Free-Sex Movement".

Šiaip ar taip, bet didžiausieji lytinės laisvės didvyriai šiame amžiuje buvo Sovietų Sąjungos kariai, kai jiems į Vokietiją įžygiavus buvo leista "paulioti". Dienos šviesoje miestų gatvėse, aikštėse moterys buvo prievartaujamos. Sovietų kariai — vienašalės laisvės veikėjai, o dabar tarp Amerikos jaunuolių skatinama laisvė yra abišalė — vyrų ir mergaitės.

Amerikinės "lytinės laisvės judėjimo" išradėjas yra Dr. Leo Koch, 1960 metais išmestas iš Hinojaus universiteto profesūros, kam tarp studentų propagavo priešvedybinių lytinį santykiavimą.

1964 m. kovo mėnesį L. Koch su studentu Jefferson Poland įsteigė "The New York City League for Sexual Freedom". Jų skleidžiamos idėjos toks pagrindas: žmogaus kūnas priklauso žmogui; nei įstatymai nei jokie, kaip jie sako, tariaimieji dorovės principai negali žmogų varžyti ir uždrausti jam laisvai su savo kūnu elgtis. Taigi — lytinė laisvė!

Dr. L. Koch ir Poland lytinės laisvės idėja skleidžiama po visas Amerikos mokyklas. Jefferson Poland iš New Yorko persikėlė į Kaliforniją ir įsirašė studentu Oakland mieste. San Francisco apylinkės mokyklose jis sėja lytinės laisvės idėją, bet vyriausiu veikėju ten yra nestudentas Richard Thorne, 29 metų negras. Veiklos pagrindu: organizuoti studentų ir studentėjų bei nestudentų vakaruškas, kuriose dalyviai ir dalyvės nuogi vaišinasi, diskutuoja lytinę laisvę... "Vakaruškos", kitų organizacijomis vadinamos, rengiamos ne universiteto butuose, bet privačiuose namuose, mieste.

Lytinės laisvės rateliai nei Texas universitetuose, nei Los Angelėj, nei Stanford nei Berkeley universitete nesą gausūs. Bet visuomenėje išpopuliarintas Berkeley. Mat, ten į tokį "parengimą" pateko San Francisco vieno dienraščio reporteris, kurs savo išpūdžius aprašė, o po to ir "Time" žurnale pasirodė minėtas straipsnis.

Berkeley policijos vadui padaryta priekaištų, kad jis nesidėmęs akcijos prieš tokias vakaruškas. Nesą reikalo, kad kas iš šalies pasiskųstų. Užtenka to, kad tokiose orgijose buvę ir nepilnamečių — pirmamečių studentų, tad policija turinti pagrindo ir rengėjus ir dalyvius areštuoti.

Šiaip ar taip, bet pirmamečių studentų, daugiausia užsikabina ant gudrių meškeriojų: garsėjo universitetas "Free Speech" revoliucija, po josėjo nešvarių žodžių vartojimo laisvės judėjimas, o dabar — lytinės laisvės reikalavimai. Ir tai viskas kyla ne iš pačių studentų, bet iš pašalies organizatorių.

Dėl raginimo mūsų menininkams "kibti į seksą"...

Su lytinės laisvės judėjimu amerikiečių tarpe sutapo ir losangeliško rašytojo A. G. per lai-

IŠ ATSIMINIMŲ

(Atkelta iš 1 psl.)

nių laikėsi tvirtai, bet kai juos pradėjo lupti artilerija, jie palūžo ir kapituliavo. Man pavyko tuojau po kapituliacijos nuvykti į Kremlį. Jo pastatai buvo beveik nepaliesiti. Tai pat lavonų niekur nebuvo matyti, bet keliose vietose buvo kraujo dėmių, ypač rytinė siena buvo keliose vietose aptaškyta krauju, o vienoje vietoje net matyti buvo smegenų likučiai. Atrodė, kad čia buvo pataikinta artilerijos šūvio arba įmesta rankinė granata. Apžiūrinėjant Kremlį, atsirado policija ir išvarė visą publiką, o Kremlį uždarė keletai dešimtų.

Kremliai kritus, valdžia atsidūrė bolševikų rankose, o Rusijos vyriausybės centru virto Maskva. Maskvos visuomenė į bolševikų pergalę reagavo neigiamai. Valdžininkai paskelbė boikotą ir atsisakė įstaigose eiti į darbą. Tik policija, be viršvynių, pradėjo klausyti naujos vyriausybės. Bolševikai ieško išeities, bet neranda jos; tad iš karto ima galvoti apie sudarymą savo grynai partinio valdymo aparato. Iš karto bolševikų valdžia buvo gana liberališka, net neuždarė visų laikraščių ir leido ruošti prie rinkimų į steigiamąjį seimą pagal priimtą dar Kerensko valdžios įstatymą. Jau sausio mėn. 1918 metais bolševikų valdžia pradėjo jaustis gana tvirta ir sausio 9 dieną surengė Maskvoje savo karinių jėgų parodą. Tuo norėta pagerbti įvykusį savo laiku popo Gaponu darbininkų žygį prie Caro Rūmų Petrapily, pasibaigusio didelėmis dalyvių aukomis. Paraduoti į Kremlį buvo sutraukta visos esamos naujos valdžios žinioje ginkluotos

kraštį rašytojų ir menininkų paraginimas bei padaršinimas, jog nereikia bijotis seksą paliesi literatūroje, teatre — nereikia lyties bedangstyti brezentais...

Kiek prieinama ir pažįstama mūsų tautosaka — patarlės ir priežodžiai — esama liaudies nesibijota nė "seksa". Yra ir dabar mūsų rašytojų, kurie net išties novelės parašo, kur pagrindinė tema — "seksas".

O jei to dar negana, tai per laikraštį rašytojų tarpe lytinių temų propagavimas vargu bus sėkmingas. Tai daugiau profesinis reikalas, o tam rašytojai turi draugijų ir klubų. Gal būtų tiksliausia ne per laikraštį, o dailių menų metraštyje naujas idėjas kelti, menininkų susirinkime lytį "dengiančius brezentus nusimesti", jei jau toks karštas reikalas atėjęs lyties tematiką garsinti.

jėgos, — pėstininkai (dalis sudaryta iš belaisvių), kavalerija ir artilerija. Kai 12 valandą Raudonoje Aikštėje prasidėjo karinių dalinių eisena pro valdžios tribūną, nežinia iš kur pasigirdo kulkosvaizdžių traškėjimas, nukreiptas į paraduojančius. Kilo nepaprasta panika. Man asmeniškai ją teko stebėti iš Liubiankos aikštės. Greitosios kariuomenės dalys lėkė be jokios tvarkos iš parodo vietos, artilerija be artileristų, vieni pabūklai su arkliais atpyskėjo į Liubiankos aikštę ir toliau. Pėstininkai, suguldyti ant šaligatvių, abipusiai gatvės, einančios iš Liubiankos aikštės į vakarus, prie šiaurinės Kremliaus sienos, nepalaujančiai šaudė į namų langus, esančius priešais. Šaudė, kol neužbaigė šovinių. Publika, kurios buvo gana daug (nes buvo nešalta diena, pasnigta iki 15 centimetrų). Kas nespėjo pabėgti, sugulė už namų, kad išvengtų arklių sutrypimo bei kulku. Atrodė, kad bolševikai jokio trūkumo nelaukė ir nebuvo pasiruošę gintis.

Apžiūrint kitą dieną buvusio parodo vietas, jos buvo panašios į tikrą kautynių lauką. Langai ir sienos išdaudyti ir kulku išbadyti, telefonų vielos nutrauktos, visur pilna tuščių šovinių, tik trūksta sužalotų ir lavonų.

(Nukelta į 3 psl.)

**SIŪSKITE PINIGUS
Į RUSIJĄ
TIESIOGINIAI PER
GRAMERCY**
JŪS ESATE SAUGUS TIK
SU FIRMA TURINCIA
LEIDIMĄ.
JOKIŲ TARPININKŲ
JOKIŲ PASLĖPTŲ
RINKLIAVŲ
MŪSŲ 20 METŲ VEIKLA
BIZNYJE GARANTUOJA
JŪMS PATENKINTĄ
PATARNAVIMĄ

Visos perlaidos pilnai garantuotos ir apdraustos. Tiesioginis agentas Bank For Foreign Trade, Maskvoje.

Turi Bankų Dept. leidimą ir apdraudą.

Apsidraudė \$20,000.00. Oficialios USSR kvitos pasirašytos gavėjo.

Pristatoma per 2 savaites. Jokių atskaitymų.

Kursas:
9 rubliai už \$10.00
iki \$30.00 — \$2.75
Virš \$30.00 — 10%

GRAMERCY SHIPPING, INC.
744 Broad St., Newark, N. J.

Rašykite angliškai arba lietuviškai, prašydami pilnų maisto, audinių ir dovanų katalogų.

GRAMERCY
(EST. 1945)

118 E. 28 ST., NEW YORK,
N. Y.

VALGYKLA NERINGA

Lietuviški ir amerikoniški valgiai.

Geras patarnavimas.

TERESĖ KARVELAITIENĖ, Savininkė

2632 W. 71st St.

Tel. 778-9359

IŠ ATSIMINIMU

(Atkelta iš 2-ro psl.)

Bolševikai pajuto savo silpnumą. Apsigynimui pradėjo organizuoti Črezvičaišką (Črezvičainą komisija po borbe s kontrrevoliucija) su Feliksu Deržinskiu priešaky ir nutarė laikytis tokios taktikos su priešais: "akis už akį, dantis už dantį".

Prasidėjo suėmimai ir naikinimas opozicijos vadų. Bet pasirodymams rinkti į steigiamą seimą ypatingų varžymų nebuvo daroma, ir jie įvyko nustatytu laiku. Rinkimų išdavos bolševikų valdžiai buvo nepalankios: jų sąrašai surinko tik apie 30 nuosimčių balsuotojų. 70 nuosimčių buvo paduota už opoziciją. Paaškęs rinkimų rezultatus, valdžia, nelaukdamas seimo susirinkimo, jį palėjo.

Kovodama viduje su opozicija, bolševikų valdžia ryžosi patenkinti kariuomenės norus: baigti karą su Vokietija ir Austrija, neatgaudama pasienio teritorijų. Prie tokių sąlygų Lietuvos teritorija pasiliko už Rusijos sienų ir turėjo tapti nepriklausoma valstybe.

Maskvoje neliko man kas daugiau veikti. Kauno Apygardos Teismo vyr. notaro įstaigą perdaviau pris. adv. padėjėjui Valiukui. Jį Sovietinė Teisingumo Ministerija įgaliojo perimti Kauno Apygardos Teismo įstaigą. Dariau viską, kad galėčiau palikti Maskvą ir grįžti į savo kraštą, juo labiau, kad šiaurinėje Rusijoje pritrūko duonos ir kitokio maisto ir, be to, mane pasiekė žinia, kad Vilniuje Lietuvos Taryba paskelbė nepriklausomybę.

Kadangi sieną tarp Rusijos ir Vokietijos dar sudarė karo frontas, tai Lietuvą pasiekti tiesiogiai nebuvo galima ir reikėjo ją keliauti aplinkiniais keliais, būtent, per Ukrainą. Taip nusistatęs ir likvidavęs Maskvoje savo reikalus, išvykau į Kursko geležinkelio stotį, kur bandžiau surasti traukinį, važiuojantį pietų link. Bet pasirodė, kad sumanymas nėra taip lengvai įvykdomas. Nusipirkau bilietą į Simferopolį ir išėjau į peroną laukti iš Petrapiilio ateinančio traukinio. Peronas prikištas žmonių taip, kaip Lietuvoje būdavo senais laikais prikimštos atlaidų metu bažnyčios. Publika jau keletą dienų čia laukė progos patekti į traukinį. Besidairant man aplink, atidundėjo traukinys; publika su dideliu nekantrumu laukė priartėjimo, galvodama, kaip įkopti į traukinį. Traukinys į stotį įvažiavo iš lėto ir sustojo. Publika puolė prie vagonų, bet abiejuose vagonų galuose rado po stovintį kareivį su šautuvu. Kareiviai neleido į vidų, nes ten jau perpildyta. Nekantresni pradėjo visgi kabintis į vagonus. Kareiviai paleido ugnį. Publika sukrito ant žemės, o traukinys išvažiavo toliau, palikęs visus.

Apsidairom. Nežiūrint smarkaus šaudymo, nesimatė, nei nukautų, nei sužeistų. Aišku, bu-

vo šaudoma arba tuščiais šoviniais arba į viršų. Šį kartą išvažiuoti nepavyko.

Ateinu kitą dieną. Kol traukinys buvo dar neprivažiavęs, prislinkau kiek arčiau prie bėgių ir laukiu. Pasikartojo tas pats; ką buvau matęs vakar. Kai kareiviai pradėjo šaudyti ir publika sugriuvo ant žemės, aš ištiesiau dešinę ranką, kurioje laikiau 40 rublių "kerenskinę" ir susukau kareiviu: "Tovarišė, šitam vagonė važiuoja mano bagažas, įleisk ir mane".

"O tai, taip", ir kareivis paėmė mane už rankos ir įtraukė į vagoną, suprantama, sau pasilikdamas kerenskę. Tokiu būdu patenku į traukinį, bet tik į priekangį. Vagonas perdėm užkimštas, — visos kupė, koridorius ir net išvietės. Tik pravažiavus Tulą pasisukė įspausti į koridorijų ir, sukritus ant grindų, pramigti. Charkove žymi keleivių dauguma išlipa, vagonas pratuštėja. Važiuojam toliau į pietus. Simfiropolyje išlipu ir aš.

Po keleto dienų vokiečių kariuomenė, žygiuodama nuo Kijevo rytų kryptimi, pasiekia Charkovą ir atkerta Krymą nuo Maskvos. Dalis tos kariuomenės pasuka į pietus ir artėja prie Perekopo, vartų į Krymo pusiasalį. Kryme jau buvo įsitvirtinusi bolševikų valdžia. Ji turėjo net sudariusi nedidelį skaičių karių, neskaitytą jūrininkų Sevastopolyje. Vyriausiu vadu buvo Palutis. Nors Perekope jis buvo įrengęs apkasus su spygliuotos vielos užtvaramis, bet vokiečių artilerijos ugnies atlaikyti nepajėgė ir priverstas buvo trauktis į kalnus, nemėgindamas ginti nei Džankojaus, nei Simfiropolio.

Dienos dabar neatsimenu. Tai buvo balandžio mėnesį. Vidudienyje Simfiropolyje pasirodo ukrainiečių kavalerijos žvalgybos būrys, įjojęs į patį miesto vidurį. Gavusios apie tai žinių bolševikų pajėgos iš pietų kalnuotos pusės pradeda apšaudyti artilerijos ugnimi miestą. Šoviniai kas 10—15 minučių krinta gatvėse ir sprogdami ardo grindinį ir namus. Gyventojai, pagriebę po kokį nors namų apyvokos daiktą, bėga šiaurės link.

Vykstant šiai suirutei į miestą įžygiuoja vokiečių kariuomenė. Tai reguliari Bavarijos rezervų divizija. Kareiviai gerai aprėdyti, bet amžiumi apyseniai. Kai kurie šalia šautuvo turi net po kruką. Rūkydami ilgas pypkes ir žiebiami ant akmeninio grindinio savo kaustytais batais kibirkštis, tvirta, gražiai sutarta eisena, koja į koją, žygiuoja per miestą, visai nepaisydami bolševikų ugnies. Dar neužbaigus divizijai žygiuoti per miestą, skubiai pasirodo milžiniška patranka "Berta" vadinama. Ją fraukia 12 belgų veislės bėrų arkliai. Išvažiavus iš miesto ribų, ji tuojau atidaro ugnį prieš bolševikų artileriją ir, padariusi 2—3 šūvius, ją nutildo.

Į pavakarę į miestą įtraukia dar Ukrainos kariuomenės dalinys, Gaidemakų pulkas (karininkai ukrainiečiai, kareiviai —

totoriai). Kartu su juo įvažiuoja į stotį prekinis traukinys, amunicijos prikrautas. Jau temstant teko pastebėti, kad miesto gatvėmis į geležinkelio stotį rinkosi dideli totorių būriai iš pietinės totorių gyvenamos miesto dalies. Pasirodė, kad Gaidamakai čia jiems dalino kariškus šautuvus ir šovinius.

Sutemus totorių gyvenamoje miesto daly prasideda nepaprastas šaudymas, kuris tęsiasi visą naktį. Iš ryto bavarai įsikiša į šitą reikalą. Komendantas visu griežtumu įsako sunešti ginklus jam, o Gaidamakus išvaro iš miesto.

Iš bavarų vadovybės pasiseka išsiderėti vieną vagoną lietuvių pabėgėliams gražinti į tėvynę. Surenkam iš labiausiai norinčių pilną vagoną (29 asmenis) ir pasileidžiam į kelionę. Iš Simferopolio iki Melitopolio važiuojam be jokių nuotykių, nes geležinkelis yra bavarų žinioje. Nuo Melitopolio geležinkeliai priklauso ukrainiečiams ir užimti pabėgėlių pervežimu iš rytų į vakarus. Įsijungiam patydomis ir mes į šią srovę. Užrašom ant mūsų vagono kelionės kryptį Rovno ir stūmiamės pirmyn. Po keleto dienų pasiekiam tą Rovno. Čia jau neradom lietuvių dalinio, stovėjusio kai kurį laiką. Tik ant sienų ir įvairių lentų skelbimai priminė mums jų buvimą.

Iš Rovno savo vagoną nukreipiam šiaurėn, Sarnų link. Į rytus nuo Rovno — Sarnai geležinkelio matome surinktus ir sukrautus į eiles rusų karo įrankius, patrankas, virtuves, vežimus ir pan. Palei geležinkelį šis krovinytis galėjo tęstis apie 10 ar daugiau kilometrų, o į rytus jo, galo negalima buvo akim užmatyti.

Už Sarnų baigiasi ukrainiečių teritorija ir geležinkeliečiai nesutiko toliau leisti mūsų vagono, nes jis iš užsienio "galis negrįžti". Persėdom į Gudijos traukinį, pasiekėm tą pačią dieną Baranovičius ir atsidūrėm vokiečių tenai įrengtam karantine. Kokį turėjo tikslą vokie-

čiai, steigdami karantiną, sunku pasakyti; patalpose buvo lengva užsikrėsti visokiais parazitais, nes trūko švarumo. Kas nesigailėjo komendantui trirublės, tai tas tuojau buvo transportuojamas Lietuvos link. Kas gailėjosi trirublės, tas buvo su laikomas vieną kitą dieną ilgiau.

Aš priklausiau prie nekantriųjų ir tą pačią dieną atsidūriau Nepriklausomoje Lietuvoje, Kaune. Tai buvo vasaros pradžia. Ūpas buvo labai geras. Sugrįžę neradom retežių, kuriais buvom sukaustyti 123 metus. Kaune rusų nė kvapo, nėra Nikolajaus prospekto, — jo vieta užima Kaizer-Vilhelm Strasse. Net įgulos cerkvė, caristinės Rusijos sunkios priespaudos simbolis, yra pakeitusi savo maskolišką — 8 galų — kryžių į vakarietišką kryžių. Nėra įkūrėjusius rusų policijos, žandarmerijos, urednikų, nėra učiteljų ir ilgaskvernių popų, nėra komendanto ir nėra Grezevų-Kozlovų (gubernatorių). Mūsų buvę pavergėjai nustumti toli į rytus, už Berezinos, užimti dabar savitarpio kovom savam krašte dėl žemės ir laisvės (Ziemia i Volia).

Lietuva dar nėra laisva, nors ir pasiskelbė tokia esanti. Jei gu Homeras yra suradęs, kad daug kas pasikeičia tarp stiklio iškėlimo ir jojo ištuštinimo, tai ką benorėti, kad nebūtų jokių kliūčių tarp nepriklausomybės paskelbimo ir jos faktiško įkūnijimo. Lietuvą valdė dar vokiečių karinė administracija, Kauną tvarkė Kauno vokiečių karo komendantas, kurio žinioje buvo Militār Polizei. Veikė Friedensriechterio įstaiga, Kaizer-Wilhelm Strasse Nr. 60, buvo įsikūrusi "Dabartis", p. Zauniaus redaguojama. Civilinių gyventojų Kaune buvo ne daug, nes čia nebuvo jiems nė darbo, nė maisto. Senajam mieste laikėsi S. Banaitis, I. Garalevičius, K. Račkauskas, Piktšilingis, na, ir katalikų dvasiški. Raudondvaryje, grafo Tiškevičiaus rūmuose, buvo įsikūręs armijos vadas, Bavarijos (Tęsinys 4-tam psl.)

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdraudimams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuoelis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLABŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudus mokeskis \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit, spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

IŠ ATSIMINIMŲ

(Atkelta iš 3 psl.)

Kronprincas Ruprecht. Visur jautėsi dar griežta karinė drausmė, kuri tik vasaros pabaigon ir į rudenį pradėjo atslūgti.

Kaimo gyventojai skundėsi dėl per didelio apkrovimo produktų pristatymu. Beveik kiekviename didesniame kaime buvo po kareivį, o bažnytkaimiuose dar ir po žandarą. Jie prižiūrėjo, kad būtų tvarkingai pristatomas pienas, nenugriebtas, kad būtų užregistruota, nieko nenuslepiančios, visos vištos, žąsys, antys, avys, kiaulės, karvės, arkliai. Pagal tuos duomenis buvo nustatomos pyliavos ir mėsos pristatymo normos.

Visas gyvenimas buvo kontroliuojamas ir iš produktų bei javų beveik buvo neįmanoma ką nors nuslėpti nuo žandaro ar kareivio. Kaime jautėsi maisto trūkumas, Vokietijoje buvo dar sunkiau su maistu, ir dėl to veikiančios kariuomenės frontuose turėjo būti išmaitytos tose teritorijose, kurias jos išvadavo iš rusų.

Lietuva turėjo maitinti 10-tą armiją. Tik 1918 metais, kai vokiečių kariuomenei pavyko rusų dalinius pastūmėti geroi į rytus, mūsų krašto ūkinė padėtis pagerėjo, 1918 metų derliaus liferavimas buvo sumažintas.

Kai karo veiksmai užsibaigė ir vakaruose, Lietuvos padėtis dar pagerėjo. Administracijos spaudimas darėsi kaskart silpnėnis. Vokiečių vyriausybės įgaliotinis dr. Zimmerle su Lietuvos atstovais pradėjo kalbėtis kaip su lygiais sau partneriais. Tuo pat laiku Lietuvoje Vokiečių karinę valdžią perėmė į savo rankas Soldatenrat'as, pamėgdžiodamas rusų "Soviet Soldatskich deputatov". Okupacijos kieta ranka ėjo prie galo. Kauno gyventojų skaičius pradėjo žymiai didėti, nes atsirado galimybių grįžti į Lietuvą ir per Latviją ir Baltgudiją. Mes visai rimtai ruošėmės perimti krašto valdymą į savo rankas.

Bet štai vienas įvykis suklebta nemaža painiavų. Mes gauname žinią, kad Varšuvoje lenkai padarė sukilimą ir privertė Varšuvos gubernatorių generolą Baseler ir karo įgulą palikti Lenkiją. Ši žinia greit pasklido Lietuvoje ir kai kur rado simpatikų. Kaune labiausiai patiko lenkuojantiems, kurių tuomet čia netrūko. Mat, čia buvo užsilikęs iš veikėjų pris. adv. Jonavičius, keletas medikų, dvarininkų, namų savininkų ir šiek tiek jaunimo. Be to, jų jėgą stiprino užnerio lenkuojantys gyventojai. Jie pirmieji pradėjo skleisti mintį, kad ir Kaune reikia nieko nelaukiant nuginkluoti Soldatenrat'ą ir visą garnizoną. Ta mintis pradėjo klaidinti ir lietuvių jaunuolius. Jau buvo skaičiuojama galimos sukilėlių pajėgos ir lyginamos su esama Kaune vokiečių labai silpna įgula.

Teko dėti nemažai pastangų, ka galėtumėme atkalbėti ir su laikyti jaunuolius nuo neapgal-

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MAY 7, 1966

votų veiksmų. Dalykas, toks, kad politinė krašto vadovybė buvo Valstybės Tarybos rankose Vilniuje, be jos sutikimo griebtis kokių nors nedraugingų žygių prieš okupaciją buvo visai neįmanoma. Tokie žygiai galėjo būti naudingi tik lenkams, nes, susipykus mums su vokiečiais, liktų tik dvi galimybės, — dėtis prie lenkų (nors jų pagelba būtų buvusi problematiška, nes jie turėjo užtektinai darbo kovodami su ukrainiečiais dėl Lembergo) arba vieniems gintis nuo Sovietų, kurie gana žymiomis pajėgomis veržėsi į Lietuvą. Be vokiečių pagelbos būtų buvę sunku atsispirti.

Nebuvo jokio reikalo ir prasmės eiti su lenkais, kai vokiečiai jau buvo atsizadėję Lietuvos aneksijos ir traukėsi iš okupuotų sričių.

Mes turėjom užtektinai ramaus darbo besiruošdami Kaune žiemai. Kaune nebuvo visai butų. Pasilikę per karą Kaune, gyventojai buvo netekę kuro, todėl aplaužė tvoras, sukūreno negyvenamų butų langus, duris, iškirto visus medelius žaliajame kaune, sukūreno Kleboniškyje kariuomenės įgulos vasarnamius, vilas su penkiom cerkvėm. Buvę butai Kaune dabar stovėjo be langų ir durų. Grįžtantiems į Kauną sunku buvo įsikurti. Be to, neturėjom artėjančiai žiemai nė kuro, nė maisto, tad sunkinti savo būklę suirute ir eiti su lenkais, kurie vis dar tikėjosi įtraukti mus į savo pusę, nebuvo jokios pras-

mės. Pagaliau tą suprato mūsų jaunimas ir pučo projektas atkrito. Tačiau lenkuojančiųjų kombinacijos nesiliovė veikusios.

Į patį rudenį pradėjo lankytis Kaune p. Aukštuolaitis, buvęs vokiečių kareivis, o Vilniuje ėjęs vokiečių kariuomenės Soldatenrato pirmininko pareigas. Iš lenkuojančių pusės jis buvo numatytas į Lietuvos ministrus pirmininkus. Nors aš su juo nebuvau niekur susitikęs ir neturėjau pažinties, tačiau jis vieną kartą, jau rudens pabaigoje, užėjo pas mane į butą "susipažinti". Aš tuomet dar neturėjau žinių, kad jis turėjo su manymus sudaryti palankią Lenkijai Lietuvos vyriausybę. Man buvo labai įdomu susipažinti dar su vienu vokiečių lietuviu kareiviu.

Aukštuolaitis buvo stambaus ūgio, jaunas, taisyklingų veido bruožų, gana simpatiškas. Kalbėjo gražiai lietuviškai, sakėsi esąs kilęs iš Labguvos (vok. Labiau). Esąs vedęs lenkų kilmės žmoną. Pats jis lenkų kalbos nemokąs. Gyrėsi, kad turįs gerų ryšių vokiečių kareivių tarpe. Kalba mudviejų sukosi apie Lietuvos ateitį. Aš tuojuo pastebėjau, kad į mūsų krašto likimą jis žiūri visai kitaip, negu Lietuvos žmonių dauguma. Jis buvo nuomonės, kad valstybės taryba einanti klaidingu keliu, neieškodama būdų susitarti su lenkais. Po kurio laiko buvo užėjęs pas mane antrą kartą.

Rado pas mane vieną mano pažįstamą karininką J. L. Pastebėjau, kad pastarasis jam patiko, nes kritikavo lietuvių vadovybę.

Vėliau, kai 1919 metais ministras pirmininkas Mykolas Sleževičius susprogdino P.O.V. (Polska organizacija wojskowa) ruošiamą pučą, vedęs sąmokslininkų bylą Aleksandras Žilinskas man pasakojo, kad pas sąmokslininkus buvo rastas sąrašas asmenų, tinkančių aukštomis pareigoms eiti, tame sąraše figūravo minėtas J. L.; gi kitam sąraše buvo įtraukta 116 asmenų, kurie turėjo būti sumaikinti (zgulodzeni). Į tą paskutinį sąrašą buvo įtraukti visi žymesni Kauno lietuviai.

Šalia lenkiškų intrigantų, nemiegojo ir Maskvos šalininkai. Vytauto Prospekte buvo susidaręs jų lizdas, nors labai neskaitytas, nes dar nebuvo grįžę bundistai (Izraelių kairioji organizacija). Gana keistoka, kad šie pastarieji greit pakeitė savo laikyseną kaimynų atžvilgiu. Tuo tarpu kai pirmo karo pradžioje, išgyvenus Kaizerio daliniam, izraelitai nepaprastai džiaugėsi, sakydami, kad dabar atėjęs yra "Tėvas ir Motina".

Karui pasibaigus jų simpatijos nukrypo Maskvos pusėn. Bet Kaune Maskvos šalininkų įtaka buvo maža ir greit visai išnyko, kai vokiečiai išardė jų lizdą. Kaune buvo gaunamos žinios, kad pačioje Rusijoje bol-

(Nukelta į 5 psl.)

JEI JŪS NORITE SIŪSTI
SIUNTINIŲ — DOVANAS Į USSR
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNEŠPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1530 Bedford Avenue, Brooklyn 16, N. Y.

Tel. IN 7-5522

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi maitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma — skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980
SO. BOSTON, MASS.	396 WEST BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306

IŠ ATSIMINIMŲ

(Atkelta iš 4-to psl.)

ševikai eina nuo vienos pergalės prie kitos ir yra užvaldę didesnę dalį Europinės Rusijos ir vakarinį Sibirą.

Gruodžio antroje pusėje vieną rytą pamatėm Kaune aplipintas sienas V. Kapsuko atsišaukimais, datuotais 16. XII. 1918 m. Juose buvo skelbiama, kad Lietuvos Tarybos ydžia nušalinama. Atsišaukimas neturėjo pasisekimo, nes jo nerėmė Maskvos durtuvai.

Prieš pat 1918 m. Kalėdas bolševikų armija pradėjo artėti prie Vilniaus. Prof. Voldemaro vyriausybė per maždaug pusantro mėnesio nemėgino organizuoti reikalingo atsispirti prieš bolševikus apsigynimo. Tad dabar reikėjo trauktis iš Vilniaus, bet — kur?

Krašto apsaugos ministeris gen. Kondratavičius siūlė trauktis į Gardiną, regimai turėdamas galvoje, kad iš ten bus galima organizuoti gynimą, o jeigu nepavyktų, tai trauktis Lenkijos link. Ministerių dauguma vienok nesutiko su tuo ir nutarė keltis į Kauną. Bet ministeris pirmininkas A. Voldemaras, Tarybos pirmininkas A. Smetona ir finansų ministeris M. Yčas išvažiuoja į užsienį "ieškoti finansinės ir karinės pagalbos". Mes, kauniečiai, supratom tą jų kelionę kaip bėgimą nuo bolševikų pavojaus. Akivaizdoje nepaprastos padėties, mūsų vyriausybė sumanė griebtis nepaprastos priemonės, pasiūlė Mykolui Sleževičiui paimti Krašto reikalų vedimą diktatoriaus teisėmis. Jis atsisakė. Tačiau Kalėdų 2 dieną jis buvo paskiriamas Ministerių pirmininku. Vyriausybė persiorganizuoja ir vėksta į Kauną.

Netrukus į Vilnių išvygiavo Vincas Kapsukas. Kaune gi tuo tarpu jau buvo pradėjęs organizuoti 2 pėstininkų pulkas, vadovaujamas gen. (tuomet pulkininko) Glovackio, kuris buvo pasižymėjęs mokėjimu suprasti kareivių psichologiją ir turėjo gerą pasisekimą spiečiant savanorius. Iš dienos į dieną pradėjo augti pulko jėgos. Ir nors Kaunui ėmė grėsti vis labiau priartėjanti bolševikų armija, mes, kauniečiai, turėdami 2-rą pulką, pasijutom saugesni ir nepraradom vilties atsilaukyti prieš supančius pavojus.

SEWING MACHINES
Išvalomos, patepamos, sureguliuojamos bet kokios firmos mašinos už \$3,50. Dalys pritaikomos įvairioms mašinoms. Jūsų BERNINA siuvimo centre. Naujos ir vartotos mašinos: Singer, Sew Home, White, Kenmore, Necchi, Elna, Pfaff ir kitos.
B & B SEWING MACHINE CO.
4214 Archer Ave. Tel. 927-0044

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

GERBIAMAS NAUJIENU PRIETELI,
PAAUKODAMAS NAUJIENU MAŠINŲ FONDUI, ATLIKSI DIDELEI IR GARBINGA DARBA. KIEKVIENA DIDELE AR MAŽA AUKA BUS TINKAMAI ĮVERTINTA.

Japonas Tomio Miki, senų automobilių laužo dylėris, pradėjo domėtis meno darbus. Dabar jis pagarsėjo, kaip geriausias japonų menininkas. Čia jis guli šalia paskutinio ir geriausio darbo, sunituoto iš automobilio laužo.

P. SIRGEDAS

LIETUVOS DIDIJŲ GĖLININKŲ ROBERTĄ KRONĄ Į DAUSAS PALYDINT

Vietoje nekrologo

"...Mirtis neskiria karaliaus nuo kario, turtuolio nuo skurdžiaus, šventojo nuo prakeikto..." tai kasdien pasikartoja Requiem žodžiai, atsisveikinant su tais, kurie iškeliauja ten, iš kur nebegrištama ir kur aš, tu, jis ir visi kiti, kurie iš dulės kilom ir į dulkę pavirsime... iškeliausime...

Balandžio mėn. 18 d. pavakary, kai vėjuota Čikaga lyg pagaliau kapituliavo atkopiančiai saulutei, kuri uoliai panūdo sproginti gyvybėn papurusius pavasario pumpurus, širdies smūgiu užgėso Roberto Krono, pagarsėjusio Nepriklausomos Lietuvos gėlininko - daržininko gyvybė. Taip, lyg staiga ir Didžiajam Visatos Kūrėjui pavasary prireikė daugų sodams kruopštaus, sumanaus ir prityrusio lietuviškų gėlynų bei daržininkystės pramonės pionieriaus ir... skaitlingos bei pavyzdingos lietuviškos šeimos išaugintojo: mylimo vyro, tėvo ir jau senelio...

Taip! Šį kartą ir Kronų gentyje dramoms — gyvenimo vienas aktas pasibaigė! Genties pirmūnui — ažuolui Robertui nebegrižtamai į dausas iškeliavus, gilaus liūdesio valandoje pasiliko: žmona Konstancija; sūnūs: Liūdas (Lyons, Ill.), Balys (Ha-

miltone, Kanadoje), Romas (Lemonte, Ill.) ir Edvardas (Vidurinėje Vokietijoje); dukros: Stefanija Kaunelienė (Detroitė) ir Elena Jasinevičienė (Čikagoje); visi su šeimomis, pasipuošę gražiu atžalynu — penkiolika anūkų ir viena prananūke...

Retas kuris lengvai pergyvenamam liūdnas laidotuves ir panašius, žmogišką širdį žeidžiančius atsisveikinimus, kurie reiškia amžiną praradimą nepakeičiamo, neigijamo, nebegrižtinamo... Tragiškas gyvenimo epilogas. Skaudus, nuolatinis atsiskyrimas, primenantis "Sic transit gloria mundi!..."

Ir tuomet, nors ir valandėlei, norima atsukti gyvenimo praeities — laiko bei nuotolio —

filmą, pagyventi dar bent iliuziją, pasisemti dabarties liūdesio valandai bei viltingesniai rytojui stiprybės bei paskatą elektryrinį lašelį — grįžti į vakardienos nutolusius išgyvenimus bei prisiminimus. Ir, žinoma, daugiau skaidresnių, saulėtų akimirklų; ne kasdieninių, bet šventadienių!...

Prisimenu...

Rodos, grįžtu į 1918—1944 metų laikotarpį... Šančiuose, Kauno mieste... Ir čia, per "Aušros" gimnazijos bendrų suolų dienas užsimezgė ryšys — pažintis su Kronų šeima, kas ir šiandien leidžia, įpareigoja išreikšti nors keletą rašto žodelių, įšokus į asmeniškų prisiminimų pyne, kad ir apgraibomis, lyg nekrologo paraštėje...

...Atrodo, gerosios gimtės laumės Robertą Kroną apdovanojo didžiojo gėlininko - daržininko privalumais, o palankus likimas jį atvedė iš vakarų per rytus į šančius, dar brėkstant

(Nukelta į 6 psl.)

— Excellent idea for fund raising —
Attention all Church Groups, Clubs, Organizations!

ARGOSHEEN CARPET CLEANER

gives magical carpet cleaning effortlessly, dries in a few minutes. It dissolves any grime, freshens colors; in continued use, gives guaranteed removal of any spot or stain except rust. You just soak it into Argomop, carry on with usual mopping action and a periodic dip of mop tips into water. Long used by airlines, hotels, etc. Argosheen (2 quarts) mop and tub, \$7.95. Prepaid. Write for price list on quantity orders for fund raising.
Dept. L

ARGO & COMPANY, INC.
Box 2227, SPARTANBURG, S. C.

R. JONYNAITĖ-ZOTOVIENĖ

J. VAIČIŪNIENĖS 70 METŲ SUKAKTIES PROGA

(Šis sveikinimas buvo perskaitytas p. J. Vaičiūnienei
Jaunimo Centre surengtame minėjime)

Brangioji mokytoja, gerbiama mūsų Tautinių šokių Instituto nare, mylima poete, man tenka didi garbė pasveikinti Jus Liet. Taut. Šokių Instituto vardu. Jūsų sukakties proga. Dėkodami už begalinią didį įnašą mūsų tautos kultūriniam gyvenimui, linkime Jums sveikatos, išvermės ir dar daug kūrybingų metų.

Jūs stovėjote Lietuvos atgimimo ir jos kūrimosi sargyboje. Lietuviybės kėlimo ir jos išlaikymo idėja tai Jūsų gyvenimo pagrindinis tikslas. Jūs lietuviybę kėlėte nepriklausomybės laikais, saugojote ją tremtyje, mylite ir nenuilstamai kovojate gindama ją nuo svetimybų, kurios veržiasi mūsų tarpan, grasindamos pažeisti ir net sunaikinti kas mums šventa ir brangu. Jūsų kūryba, spindinti tėvynės meile ir jos ilgesiu, ir Jūsų pilnas idėjų gyvenimas yra mums gyvas pavyzdys, kurį su pasididžiavimu sekame.

Kiekviena mokinė, vos įstojusi Marijampolės Rygiškių Jono Ginnazijon, tuoj pajusdavo Jūsų asmenybės svorį. (Jų tarpe teko būti ir man). Jūs dėstėte lietuvių kalbą bei literatūrą ir vadovavote kūno kult. pamokoms. Mes R. J. Ginnazijos auklėtinės didžiavomės turinčios bene geriausią ir garbingiausią mokytoją visoje Lietuvoje. Jūs ne tik mokėte mus dėstomųjų dalykų ir laivinate fiziniai, bet būdama kūrybinga, nepaprastai pareiginga, tiksli ir reikalingai esanti, griežta, nuo pat jaunystės dienų, auklėjote mus dvasiniai paruošdama mus gyvenimui. Įtempto darbo ir drausmės valandos užgrūdino mus ir davė pagrindą mūsų pačių būsimoms pareigoms.

Jūsų dėstyto metode jautėme švedų, vokiečių ir čekų-sokolų gimnastikos pradus. Sokolų gimnastiką panaudojote kaip priemonę tautiniam susipratimui kelti, todėl, pritaikindama daug efektingų priemonių, Jūs pradėjote ieškoti lietuviškai sistemai pagrindų. Jūs ir suradote juos.

Prisimenu, kūno kult. pamokos dažniausiai buvo skiriamos į dvi dalis: bendrąją mankštą ir plastinius judesius ar šokius,

pagrįstus tautiniais motyvais. Tos pamokos paruošdavo mus ir masinėms pavasario sporto šventėms, kuriomis užbaigdavome beveik kiekvienus mokslo metus. Mūsų mokytoja iš kelių šimtų mergaičių pasirinkdavo apie 50 gabesnių tautiniams šokiams ar tautiniame fone sudėtingiems plastiniams judesiams atlikti. Likusias mergaites panaudodavo mažiau sudėtingiems pratimams atlikti. Tokį skaičių moksleivių šventei paruošti ir šventę apipavidalinti nepakenkiauti tiesioginei kūno kult. pamokų paskirčiai nebuvo lengvas uždavinys, tačiau mūsų mokytoja, sumaniai tvarkydama pamokas, atsiėmė abu tikslus. Iš metų į metus dirbdama su tais pačiais žmonėmis ji pajėgė išauginti gerai fiziniai išlavintą ir dariniai susišokusį vienetą. Mokytojos sumanumo, didelių pastangų ir įtempto darbo dėka, šiomis šventėmis džiaugėsi ir didžiavosi ne tik ginnazijos personalas ir jos auklėtiniai, bet ir visa Marijampolės visuomenė. Į šias šventes kaip į atlydus žmonės rinkdavosi iš kaimų ir artimesnių miestelių.

Šios šventės buvo kaip ir didingos lietuviško jaunimo demonstracijos, kurios daug prisidėjo prie atgimusios tautos jaunimo patriotinio auklėjimo ir tautinės minties skleidimo visuomenėje. Švenčių užbaigai būdavo pastatomi gyvieji paveikslai lietuviškomis temomis kaip Vilniaus pilis, Baltijos jūra su mergaite, laikanti ašotį, Gedimino vartai ir kija. Visa tai būdavo atlikta taip sumaniai ir skoningai, kad vaizduojamų dalykų aiškinti nereikėdavo. Šventės būdavo užbaigiamos atsisveikinimo maršu ir himnu.

Su džiaugsmu prisimename kaip 1935 m. švietimo Ministerija pakvietė mūsų ginnaziją dalyvauti tarptautinėse varžybose dėl pereinamosios sidabro taurės. Iš visų dalyvavusių ginnazijų tik mūsų, Rygiškių Jono ginnazijos grupė, pasirodė su tautiniais šokiais ir tautiniais drabužiais. Šis pasirodymas sukėlė entuziazmą ir pasigėrėjimą tiek žiūrovų, tiek valdžios atstovų tarpe. 1937 metais jau

(Nukelta į 7 psl.)

Mikalojus Ivanauskas
GĖLYNAS

(Liepsnos tapyba
popieriuje)

LIETUVOS . . .

(Atkelta iš 5-to psl.)

pirmiesiems Lietuvos Nepriklausomybės spinduliams, kurti žmogišką dalią iš nieko, per gėles bei žemės vaisiaus diegą . . .

Ir po keliolikos darbo, prakaito bei bandymų metų, R. Kronas tapo žymus gėlininkas, daržininkas, bene pirmasis pionierius, sukūręs ir išvystęs tą pramonę. Kauno pašonėje — Šančiuose ir Vieškūnuose išdygo jo moderniškios ir produktingos daržininkystės bei gėlininkystės, kurių metinė apyvarta siekdavo apie milijoną litų. Kronų gėlių krautuvių klientūra buvo mišri ir nuolatiniai didėjanti, k. a.: Prezidentūra, Trys Milžinai, Parama, įsimylėjusieji profesoriai bei studentai ir pan. Tik retose krikštynose, vestuvėse, laidotuvėse bei kituose šventiškuose subuvimuose nepastebėdavai Kronų "išdirbinių" markės . . .

Pripažintina, kad R. Kronas, nors ir turėdamas prigimtus gėlininkystės talentus, vargu ar būtų pasiekęs to garso ir biznieriškos didybės, jei nebūtų turėjęs idealios gyvenimo draugės Konstancijos Markevičiūtės, tos darbščios ir išvermingos Kronų gėlynų bitutės — pagalbininkės, o kartais net ir bosės . . . vadovaujančios pagal "Kas Dievui — Dievui, o kas ciesoriui — ciesoriui . . ." Čia jūdvių 55 metų bendro gyvenimo nueitas kelias prideramai apibūdintas poeto Juozo Alvinio Jūragio posmų sekančia ištrauka:

"...Metų daugelis žemė ir Judu
aplankė —
Nešė jie daug šviesių, daug sunkių
valandų:
Nešė džiaugsmą šeimos, nešė
karą, nešė dalią tremties
nepalankią,
Bet pakėlėte viską be skundo,
tvirtai nes audry valandoje
Jūs stovėjote du . . ."

R. Kronas neapsvaigo nuo biznieriškos garbės ir pinigų, niekuomet nepalinko į šykštumą, nesistatė akmeninių puikybės rūmų konkurento artimo pavydo akiai padilginti, bet sugebėjo savąją karjerą bei ambicijas priderinti ir kitiems tikrojo žmogaus gyvenimo įsipareigojimams, pranašingai įžvelgti ir į šeimyninio gyvenimo tikrąją prasmę: parūpinti šeimos prieauglio, įpėdinių. Ir šioje srityje, pagrindinėje giminės, tautos bei žmonijos išlikimo pagrinde, jam gražiai užderėjo, pribrendo ir pavyzdinčiai į žmones išėjo . . . Ir šiandien . . . "jau

auga gajus atžalynas ir jų norai, kaip tėvų kadaise, saulėn veržtis godžiai dideli . . ." (J. A. Jūragio žodžiai).

. . . Jau prieš daugelį metų Robertas Kronas prarado užplūstus žemiškus turtus ten toli, Siaurėje, prie Baltijos krantų. . . Bet šeimos vaisius, tas palaimintas derlius, nustelbiantis ir gražiausias gėlių puokštes, kad ir išblaškytas į po pasaulio užkampius, perėjęs gyvenimo visokiausias audras, ugnį bei vandenį, matęs, jutęs šalto ir šilto, vieningai, iki paskutinio susirinko draugėn Brangiam ir Mylimam Tėvui pareikšti paskutinį "Ačiū!" ir "Sudiev!.." ar net "Iki pasimatymo Dausų Kūrėjo gėlynuose! . . ."

Atsiūsta paminėti

Juozas Kapačinskas: SIAUBINGOS DIENOS. 1944-1950 metų atsiminimai. Išleido Čikagos Lietuvių Literatūros Draugija, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Surinko "Naujienos", spaudos darbą atliko Morkūno spaustuvė. Švauraus, aiškaus šrifto, gero popieriaus, 280 puslapių, kietais viršeliais, apščiui iliustruota su auksiniais užrašais knyga.

Kad autorius gyvai moka atpasakoti savo pergyvenimus siaubingomis karo ir bolševikų teroro dienomis, tai skaitytojai jau gavo pažinti iš dalies šioje knygoje esančios medžiagos, kuri buvo perleista Naujienų atkarpoje. Knygoje, kurią p. Kapačinskas skiria savo sūnui Juozui-Vytautui ir kitiems svetur gimusiems jaunuoliams, "kad žinotų, kokiais keliais jų tėvai pasiekė šį pasaulį", savo įvade autorius sako, kad pradėjus rašyti šią knygą prisiminimai jį vėl grąžino į Kauną, iš kurio teko pasitraukti 1944 metų vasarą, kada Lietuva virto Sovietų Sąjungos - Vokietijos mūšių lauku, ir atsiminimus pradeda nuo Kauno . . . iki pat Chicago.

Lietuvių Enciklopedija, tomas XXXIV raidės V iki X arba nuo "Vienos kongreso" iki X spindulų (rentgeno). Tomas stambus, turi 640 puslapių. Primintina, kad vien apie Vilnių yra kone ištisa knyga—nuo 131 pusl. iki 249 pusl., apščiui svarbios ir įdomios informacijos apie šį istorinį Lietuvos sostinės miestą. Taip pat ilgi aprašymai apie Vytautą, Vokietiją, visatą ir t. t. Tai jau priešpaskutinis tomas.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

FORTEPIJONO REČITALIO PROGA

BRONĖ VARIAKOJIENĖ

I šį savo straipsnelį, sumečiau viską ką žinau, ką girdėjau ir ką mačiau...

Žinau, kad Raminta Lampšaitė, balandžio mėn. 23 d., Jaunimo Centre, savo pirmąjį fortepijono rečitalį turėjo, kuris su dideliu pasisekimu praėjo.

Žinau, kad Raminta užaugo Liet. Ev. Tėviškės parapiščių aktyve ir jos sakomi eilėraščiai ir muzikos garsai skamba jūjų ausyse...

Žinau, kad ji ne tik muzikė yra, bet taip pat ir dailininkė gera. Neseniai, Tėviškės parapijos salėje, jaunimo konteste, savo piešinių parodėlę turėjo, kuri visus atsilankiusius svečius žavėte-žavėjo!...

Jei kas apžiūrėjo Ramintos piešinius nors vieną kartą, arba nors metęs akį, praėjo pro šalį, tas jau jų niekad užmiršti negali.

Ir aš jos kūrinius mačiau, ir taip pat sužavėta buvau. Tai buvo prieš metus, gal daugiau, bet ir dabar aš jos matytus paveikslus vis matau...

Prisimenu, kad mačiau — kavos servizą... Prie jo labai ilgai stovėjau ir vis pasitraukti negalėjau. Negalėjau akių atitraukti, ir taip norėjau nors ranka perbraukti; paliesti nupieštą bliūduką arba iš kavininko įpilti kavos į puoduką...

Mačiau lėkštėje penkius obuolius ir vieną apelsiną. Atrodė taip natūraliai ir patraukliai, tik imti ir ragauti; o šalia gulintis peilis, lyg tyčia padėtas obuoliams perpiauti...

Patarčiau Ramintai šito pradėto darbo nemesti, bet šalia muzikos ir toliau ją tęsti. Ir muzika ir dailė yra menas, kurį mėgsta ir jaunas ir senas! Bet ne visiems gabumai Dievo duoti, tad turintieji, jei sąlygos leidžia, privalo juos išnaudoti.

Šiuo laiku Raminta daug darbo turi, nes šį pavasarį Aukštesniąją Bogan mokyklą baigs ir, girdėjau, kad geriausiai pažymiais.

Žinau, kad Traviatos pastatyme dalyvavo ir kad už tai, nuo savo tėvelio barti gavo; nes per Tėviškės giesmių vakarą negalėjo choro vargonais palydėti ir per tai savo tėveliui padėti. O profesorius Vladas Jakubėnas visą vakarą prakaitavo vienas!...

Tėvelis, kad ir labai ant savo mergaitės pyko, visgi jai operoje dalyvauti sutiko: Raminta, mokėjo savo tėvelį nuginkluoti ir operos chore galėjo dainuoti.

Dar girdėjau, kad ji linksma žinią gavo, kad neužilgo Lietuvos Moterų "Gintaro" klubas rengia eilinį balių savo, ir Raminta su kitomis lietuvaitėmis debiutuos ir "vainikėlių" šoks. Kad jas visas, tėveliai, į salę įves ir, kad kiekvienas savo dukrą sukutinį šokt išves.

Įsivaizduot galiu, kaip bus Raminta, gerą šokt su savo tėveliu! Bet visa tai dar toli, o rečitalis jau arti. Tad ji viską atidėjo į šalį ir ruošėsi rečitaliui, nes skirtas laikas greit priartės, o ji, ko gero, ir pasiruošti nespės!

Juk visus mokytojo duotus kūrinius reikia gerai išstudijuoti ir apgalvoti, nes kūriniai ne lengvi ir visokių netikėtumų pilni...

Bachas ir Chopenas; Beethovenas, Mozartas ir Čiurlionis — visi genijai žmonės — visokių netikėtumų ir sunkumų į savo kūrinius mokėjo įdėti, o vargšai Ramintai juos visus reikia mokėt — nugalėti!...

Bet ji neišsigando; visas pastangas padėjo ir viską nugalėjo.

Girdėjau, kad prieš rečitalį, gerojo Dievulio prašė, kad išėjus į sceną daugiau drąsumo turėtų ir kad visi — ypač vyresni — persikeltų į kitą kraštą, kur saulė šviečia šviesiau, kur širdžiai yra šilčiau!... Ten, kur artimieji vaitoja ir šaukia, ten, kur gimtoji žemė visus traukia!...

Jauni nežino jausmo šito, bet jos tėvelių yra jai pasakyta, kad nėra krašto geresnio, nėra krašto meilesnio ir brangesnio, kaip mūsų vargšė Lietuva, kuri šandien pavergta yra!...

Žinau, kad rečitalio dieną, ji neužmiršo, kad yra Jurginės ir jos tėvelio vardinės. Tad ji skambino vieną kūrinių, skirtą tik jam vienam — savo tėveliui mylimam! Ji sveikino jį per muzikos garsus ir dėkojo už visą tai, ką jįsai davė jai ir vis dar tebeduoda; tad savo jaunutėj širdy, pasizadėjo būti jo gyvenimo paguoda!... Ji žinojo, kad tėvelis ją suprato ir atspėjo, kai ji tik skambinti jam skirtą kūrinių pradėjo.

Mačiau, kokia jai buvo staigmena, kai sužinojo, kad jos sekmadieninės mokyklos mokiniai ją pagerbtį atėjo. Iš susijaudinimo jos akutės suspindėjo ir kelios ašarėlės išriedėjo... Juk tai jos mažyčiai mokiniai, kuriuos ji sekmadieniais Tėviškės parapijos salėje mokina ir nuo visokių blogybių gina.

Mačiau, kai jau rečitalio valanda atėjo, Raminta, gražiai pasipuošus ir rečitaliui pasiruošus, pilnu rūpesčio veidu į sceną išėjo, nes jai be skambinimo, dar ir sugipsuota koja rūpėjo, kurią daktarai prieš pat rečitalį į gipsą įdėjo. Bet be reikalo ji nerimo, nes per puošnios suknelės ilgumą, kifi net jos sugipsuotos kojos ir nepastebėjo. Atsisėdus gi skambinti, ji užmiršo apie savo koją ir tikslai apie atliekamus kūrinius galvojo.

Mačiau scenoje jauną, vos 16 metų lietuvaitę Ramintą, savo tėvelių, lietuviškoje dvasioje užaugintą, kuri ramina ne tik savo tėvelius, bet ir Tėviškės parapiščių visus.

Jutau, kad tą vakarą ji visą savo jaunutę širdelę į kūrinių išpildymą įdėjo ir taip patraukė visus, kad nuo plojimų Jaunimo Centro salė visa skambėjo.

Ir ištis! Mūsų plojimai plaukė iš džiaugsmo perpildytos širdies! Mes džiaugėmės visi, kad mūsų tarpe kyla jėga jauna!

J. VAIČIŪNIENĖS ...

(Atkelta iš 6-to psl.)

visos gimnazijos buvo paskatintos dalyvauti varžybose su tautiniais drabužiais ir šokiais. Tais metais Rygiškių Jono gimnazija vėl laimi premiją — ministerio Tonkūno skirtą dovaną "stirną su lanku".

Įvedus taut. šokius į gimnazijų varžybų programą per dvejus metus kūno kultūros mokytojų ir kitų bendradarbių jau buvo išmokta iš senesnių žmonių ir atkurta apie 40 lietuviškų liaudies šokių. Nuo 1939 m. tautiniai šokiai įvedami jau ir į kūno kultūros mokytojų kurso programą.

Pirmą kartą užsienin, dalyvauti tarptautinėje šokių šventėje Londone, mūsų šokiai iškeliavo 1936 m. Po didelio pasisekimo durs į pasaulį atsivėrė placiai. 1937 m. jau dalyvauta taut. šokių šventėje Hamburge, Paryžiuje, Prahoje, Pilzene ir kitur.

Tremtis, atplėšusi mus nuo gyvųjų liaudies meno šaltinių, sutrukdė tyrimo ir šokių atkūrimo progresą, tačiau nustojo mas to, kas brangu, skatino dar daugiau vertinti savąjį liaudies meną. Tautiniai šokiai dabar tapo lyg ir būtina, o kartu ir efektinga priemonė lietuviškumui pasireikšti. Visur, kur tik likimo buvo lemta susiburti didesniai skaičiai lietuvių, susi-

Bet kad galėtum pakilti, reikia labai daug dirbti! Tad ir Raminta, dar daug dirbti turės, jei tikros muzikės vardą įgyti norės!

Linkiu jai, kad ji dirbtų ir kiltų! Kad per tai, keltų Lietuvos vardą aukštai! Kad žinomas būtų jos vardas arti ir toli... Kad siektų ne vien tiktai mus, bet ir kitus, tolimiausius pasaulio kraštus!...

P. Rimša Vargos mokykla

darė ir šokių rateliai, kurie, garsindami lietuvio vardą, nuolat primindavo mums padarytą skriaudą.

Čiurlionio ansamblis, įsikūręs 1940 metais Vilniuje, darbą stipriai išvystė tremtyje. Kartu su tautiniais šokiais yra davęs apie 800 koncertų. Dainavos ansamblis, įsikūręs 1945 metais Hanau stovykloje, Vokietijoje, tautinius šokius į sceną išvedė apie 250 kartų.

Netenka abejoti, kad šių dienų tautiniai ansambliai, pavasarių ir šokių šventės, o taip pat ir Tautinių šokių Instituto gimimas yra Jūsų anų dienų pradėto darbo vaisius, iš Jūsų pasėto tautinio grūdo išbujojusi atžala.

VACUUM CLEANERS - VALYTOVAI
Išvalomi, patepami, sureguliuojami, pakeičiamos susidėvėjusios dalys visokių rūšių bei firmų siurbliams. Darome įvairius pataisymus, pav. Electrolux, Hoover, Eureka, Kirby, Royal ir kitiems.
B & B SEWING MACHINE CO.
4214 Archer Ave. Tel. 927-0044

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Patį žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

- NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue AL 4-5456
- NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St. CH 3-3005
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue DI 5-6808
- ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street CH 9-6245
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue LI 2-1767
- SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway AN 8-0068
- BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue TL 6-2674
- CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue BR 8-6966
- CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street WA 5-2737
- CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road TO 1-1068
- DETROIT, Mich. — 7300 Michigan Avenue VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 636-39 Bridge St., N. W. GL 8-2256
- HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau GL 7-1575
- HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue RI 3-0440
- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street FO 3-8569
- NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue LO 2-1444
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street MU 4-4619
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street GR 2-6327
- PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave. PO 5-5899
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 905 Bank Street PL 6-6764
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street SW 8-2869

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

AUŠROS VARTŲ PAVEIKSLO IŠKALBINGUMAS

Nuostabiu būdu patekusi į laisvąjį pasaulį Vilniaus Aušros Vartų Marijos paveiklo interpretacija savo iškalbingumu lyg bylotė byloja apie mūsų tautos kančias bei religijos persekiojimus Lietuvoje.

Šio paveiklo, kuris dabar perimtas vilniečių globon ir kuris buvo sukurtas vilniečio tremtinio tolimame Sibire, istorija yra tokia: Jis sukurtas iš grubios skardos, kurioje Sibiro taigų tremtinio skausmas įspaustas į patį tikėjimo ir vilties simbolį — į Aušros Vartų Marijos veidą, Jos lūpas, Jos kryžminiai sudėtas rankas... Paveikslas sukurtas ant paprastų sukaltų lentų (maždaug valgomos stalo dydžio), kuris aptrauktas skurdžia raudona paklode, o ant jos iš paprasčiausios skardos meniškai išspausa Aušros Vartų Marija. Iš tokių pat skardų padaryti spinduliai, supantieji Marijos galvą, kuri savo sielvarto išraiška bei skurdo aštrumu tiesiog, rodos, sminga žiūrovo širdin ir jautresnį žmogų jaudina iki ašarų; tuo labiau, kai sužinoma kokių varganu keliu jis pasiekė laisvąjį pasaulį. Iš Sibiro po plačiasias taigas, per Irano kalnus ir Irako dykumas paveikslą atgabeno iki Libano generolo Andersono kariai, kur jis pateko Lenkijos Ambasadoriaus Beirute dr. Z. Zawadowskio žinion. Po tam tikro laiko į Beirutą pateko Tarptautinės Moterų Federacijos lietuvių atstovė ponija Ligi-ja Bieliukienė. Tenai ji susipažino su dr. Zawadowskiu, kuris, nors ir lenkas, pasirodo, esąs didelis lietuvių ir Lietuvos draugas; jis pranešė p. Bieliukienei apie tą ypatingo paveiklo istoriją ir savo tikėjimą, kad paveikslas priklauso lietuviams, kadangi Aušros Vartai yra Lietuvos sostinėje Vilniuje. Ambasadorius dr. Zawadowskis savo tikėjimą patvirtino tuo, kai vieną dieną paveikslas, supakuotas į didelę medinę dėžę, atplaukė į New Yorką p. Bieliukienės adresu. Mes, vilniečiai, vadovaudamiesi mintimi, kreipti dėmesį į viską, kas liečia Vilnių ar Vilniją, pradėjome teirautis apie esamą pas p. Bieliukienę paveikslą. Po atitinkamo susirašinėjimo ir tarpusavio pasitarimų, priėjome išvados, kad šiai muziejinei reikenybei reikia surasti atitinkamą vietą. Tuo tikslu Sąjungos Centro Valdybos narė Eugenija Bulotienė nuvyko į New Yorką ir pagal surašytą 1966 m. balandžio mėn. 2 d. aktą, dalyvaujant p. Stasiui Jakštui ir dr. Henrikui Lukaševičiui, paveik-

slą perėmė iš p. Bieliukienės vilniečių žinion, kuris tą pačią dieną "džetu" atskrido į Detroitą.

Tolimesnis paveiklo likimas dar nenuspręstas, bet yra tariamasi su kompetentingais asmenimis bei organizacijomis, ieškant vietos, kur paveikslą visi galėtų matyti. Galimas dalykas, kad jis bus pergabentas į Chicagą ir ten įkurdintas. Būtų betgi įdomu iš visuomenės tuo reikalu išgirsti pageidavimus, sumanymus bei pasiūlymus. O todėl savo mintis prašoma rašyti šiuo adresu: Albertas Misiūnas, 2483 Woodmere St., Detroit, Mich. 48209.

VKLS-gos Centro Valdyba

VYKSTA PARODOS

A. Tamoliūnas laimėjo premiją

Chicagos ir apylinkių surengtoje Chicagos Meno institute grafikos darbų parodoje, kuri pasibaigė praėjusį sekmadienį, dalyvavo trys lietuviai dailininkai: V. O. Virkau, A. Tamoliūnas ir R. Poška. Adolph Tamoliūnas laimėjo \$100 premiją už nedidelį grafikos darbą "El Tero-ro". Virkau gražus litografijos darbas "Fragrance after the Shower". Roland Poškos spalvotas kūrinys, abstraktus pobūdžio.

Kapitalinę \$1,000 premiją ir medalį laimėjo Irene Segel už piešinį "Šeima". Šis piešinys grynos fantazijos padaras: įsivaizduoti kažkokios planetos žmonės. \$900 premiją laimėjo George D. Woehrl už realistines figūras, atliktas pieštuku ir akvarele.

Buvo labai gerų darbų, bet nemažai ir šiaip sau. Kiti laimėjo mažesnes premijas.

Baigiantis žiemos sezonui, vis dar yra parodų. Chicagos Meno institute dabar Gunsaulus salėje vyksta vad. Society for Con-

Juozas Pautienius

VILNIAUS AUŠROS VARTŲ MARIJOS PAVEIKSLAS

P. KAUPŲ PASKAITA MENO STUDIJOJE

Pagerbta p-ia Labokienė

"69" meno galerijoje, 2612 W. 69 gatvė, veikia Meno studija, kuri turi 36 mokinius. Kaip paprastai, be reguliarių pamokų, sekmadieniais būna paskaitos iš meno istorijos, taip ir praėjusį sekmadienį paskaitą skaitė dėstytojas ir studijos administratorius dail. Povilas Kaupas. Tema buvo: modernusis menas 19-to ir 20-to šimt. laikotaryp. Tai buvo paskaitų ciklo tęsinys.

temporary American Art surengta kolektyvinė paroda.

Šitas parodas kasmet rengia nepriklausoma grupė, padedant moderniojo meno muziejaus kuratoriui. Jie parenka žymiausių moderniosios dailės atstovų darbus. Šioj parodoj yra velionio Hans Hofmann ir J. Pollock ir kitų garsenybių darbų.

Standard Federal Savings & Loan Ass'n. įstaigoje dabar yra dail. J. Pautieniaus paroda.

Jis palietė visas iškilusias naujas plastinio meno sroves ir sroveles.

Po paskaitos klasės ir "fakultetas" nusifotografavo. Ta proga buvo paminėtas klasės narės p-ios Aldoños Labokienės gimtadienis. Sugiedota "Ilgiausių metų", įteikta gėlių buketas ir išgerta butelis šampano.

Šio mėnesio gale Meno studija rengia mokinių darbų parodą ir leidžia iliustruotą katalogą, kur tilps po vieną mokinių darbų nuotrauką.

Rudens sezonui yra užsirašiusi visa eilė naujų mokinių.

Klasėse studijuojama keletas ir ne lietuvių.

PARDUODA VAIKUS PO 50 c.

Iš Indijos provincijos Orisas praneša, kad ten tėvai pardavinėja vaikus po 50 centų, tik nėra kas perka. Šioje 10,000 ketvirtainių mylių rytinės Indijos provincijoje arba valstijoje gyvena 3 milijonai žmonių, kuriuos šiuo metu yra ištikęs didelis badas. Spauda pilna žiaurių istorijų iš badaujančių žmonių gyvenimo. Labiausiai kenčia žemės ūkio darbininkai, kurie sudaro visą penktadalį gyventojų. Daugumas badą kenčia ne tiek dėl maisto trūkumo, kiek dėl to, kad neturi iš ko maisto pirkti.

● Du juodžiai keliu kūbrina. (Čebata)

● Dieną kaulus nešioja, o naktį žiopsa. (Naginės)

● Šatojasi, matojasi, kampe kavojasi. (Šluota)

● Ant lino žiedo bitutė dūžia. (Žvakė)